

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 10.

Sreda, 4. februarja 1931.

Leto VI.

Za balkansko federacijo.

Sestanek odbora balkanske konference v Sofiji.

Dne 30. januarja se je sestala balkanska konferenca v Sofiji na svoje drugo zasedanje. Prvo zasedanje se je vršilo lani v Atenah. Balkanske konference nimajo uradnega značaja in jih ne sklicujejo vlade balkanskih držav. Njih člani so iz držav s parlamentarnim režimom odlični parlamentarci, iz drugih držav pa svobodni javni delavci. Iz Bolgarije so navzoči profesor Kirov in socialnodemokratski poslanec Sakazov, iz Rumunije med drugimi predsednik Narodne skupščine Štefan Cičo-Pop, iz Grške Papanastasin, iz Turške podpredsednik Narodne skupščine Hasan-bej, iz Jugoslavije dr. Živko Topalović in prof. Velibor Jonić. — Na konferenci se je razpravljalo o naslednjih vprašanjih: 1. ali more balkanska federacija vplivati na notranjo uredbo držav; 2. ali morejo države, ki bi pristopile balkanski federaciji, izstopiti iz nje; 3. ali morejo članice balkanske federacije pristopiti kakim drugim mednarodnim grupacijam in pod katerimi pogoji; 4. kakšno naj bi bilo razmerje med balkansko federacijo in Društvom narodov; 5. na kakšen način naj bi se regulirali nespornosti med članicami federacije; 6. ali naj bi imeli balkanski narodi skupne diplomatske predstavnike; 7. kakšna naj bi bila ekonomska organizacija federacije; 8. kakšna naj bi bila organizacija železnic, obrambe itd.; 9. jurisdikcija v vprašanih šolstva, socialne politike in higijene; 10. v katerem mestu naj bi bilo središče balkanske federacije in kateri jezik naj bi bil nje uradni jezik.

Program je pravilno zasnovan. Potrebno je, da bi se tudi državniiki resno zanimali zanj in smotreno podpirali akcijo.

Francoska vlada v Tardieujevi obleki.

Po debati o programu nove francoske Lavalove vlade je zbornica izrekla vladi zaupnico s 312 glasovi proti 258.

Vladna izjava je bila brezbarvna in previdna.

Radikalni poslanec Richard je v razpravi poudarjal, da je bil Laval nekdanji socialist in je takrat nekoč rekel: »Buržuazija je že prav temeljito propadla, da mora pobirati svoje ministre iz krame socialistične stranke!« — Tudi Laval je izdal delavstvo in se pridružil kapitalizmu. — Njegova vlada je še bolj nazadnjaška kakor je bila Tardieujeva. — Laval hoče menda samo začasno nadomeščati novo — Tardieujevo vlado.

Gandhi nizadovoljen?

»Daily Herald« je prejel Gandhijev telegram, ki pravi, da je Macdonaldova vladna izjava nezadovoljiva ter bodo nacionalisti svojo sodbo o izjavi šele povedali. Osebnost Gandhi želi miren sporazum. Iz zaporov pa mora indijska vlada izpustiti prej vse njegove pristaše, ker doslej so bili izpuščeni samo člani odborov, in vrniti se jim mora zaplenjeno imetje. List sklepa iz tega telegrama, da se nacionalisti žele pogajati. Končno bodo nacionalisti sklepali o stališču napram londonski konferenci na posebni širši seji, in to tem ugodneje, čim bolj bo prenehalo preganjanje njih pristašev.

Pot iz krize.

Smernice socijalistične internacionale in Mednarodne strokovne zveze z ozirom na svetovno gospodarsko krizo.

Pet dni dela tedensko dovolj!

Socijalistična in strokovna amsterdamska internacionala sta na komisijski seji dne 21. in 22. januarja 1931 v Curihu v Švici, ki so se je udeležili iz Nemčije Naphtali in Spliedl, iz Avstrije Oton Bauer in B. Kautsky, iz Francije Jouhaux, iz Anglije M. A. Citrine in Gillies, sklenili naslednje smernice z ozirom na veliko nezaposlenost:

Produksijski aparat svetovnega gospodarstva je po vojni silno narasel. Toda izdelki, ki se producirajo, se ne morejo prodati. Kupičenje profita je zadoščalo, da se je produksijski aparat v malo letih z neverjetno naglostjo izpopolnil in povečal, ni pa naraščanje mezd zadoščalo v istem času, da bi se bil konsum množic v enaki meri povečal, kakor je bila povečana produksijska zmoglost industrije in kmetijstva. To nesorazmerje med produksijsko zmoglostjo in konsumom, temeljni vzrok krize, izvira predvsem od tod, ker so

dobički, ki se večinoma kupičijo in porabljajo za povečanje in izpopolnitev produksijskega aparata, hitreje naraščali kakor mezde, ki so se po večini konsumirale, porabljale za preživljanje.

Zniževanje mezd tega nesorazmerja ne more omiliti, ampak le poostriiti. Če podjetniki vsake dežele skušajo vzdržati konkurenčno zmoglost s tem, da znižujejo delavske mezde, proti podjetnikom drugih dežel, je posledica takih poizkusov le padanje konsuma med množicami na vsem svetovnem trgu, torej samo poslabšanje mednarodnega prodajnega trga. Komisija smatra zaradi tega, da je nujno potrebno, da se delavsko gibanje v teh razmerah z vso silo in po vseh deželah upira zniževanju mezd in plač.

Racionalizacija je produktivnost dela v malo letih znatno dvignila. Toda zaradi tehničnega razvoja in intenzivnosti dela se nezaposlenim delovnim silam ni nudila zaposlitev v drugih produksijskih panogah. Njih delovna sila je neuporabljena. Neobhodno potrebno je zato,

prilagoditi delovni čas tako znatno povečani produktivnosti dela. Komisija meni spriču ogromne nezaposlenosti po svetu, da je sedaj primeren in neodločljiv čas, da se uvede borba za petdnevni delovni teden (štirideset ur dela na teden) mednarodno.

Razentega se mora delovni trg razbremeniti tudi z delavskimi dopusti, kjer še niso uvedeni, in z zvišanjem starosti šolske obveznosti ter organizirati nakazovanja dela.

Komisija je ugotovila, da omejevanje državnih izdatkov v času gospodarske krize ne zmanjšuje nesorazmerja med produktivno zmoglostjo in konsumom, ki je pravi vzrok krize, ampak le čimvečja poraba sredstev za produktivna javna dela:

V vsaki državi je ustanoviti narodni odbor, ki ima nalogo izdelati primeren investicijski program za daljšo dobo ter pripraviti potrebna dela in naročila za slučaj najhujše nezaposlenosti.

Ta metoda

enakomernejše zaposlitve

bo tembolj učinkujoča, čimbolj bo sta udeležena država in občina na celotnem gospodarstvu.

Komisija zahteva s poudarkom, da morajo dobivati nezaposleni in delno zaposleni, dokler in kolikor časa traja njih nezaposlenost in jim ni zagotovljena popolna zaposlitev, podporo. Delavsko gibanje pozivlja komisija povsod, kjer podjetniki rujejo proti podpiranju nezaposlenih, k najodločnejši obrambi. Zahteva po vseh državah ustanovitev naprav, ki bodo jamčile nezaposlenim pravico do potrebnih življenjskih pomočkov.

Napredujoča organizacija narodnih in mednarodnih kartelov in monopolov nedvomno tudi podaljšuje krizo s tem, da umetno utrjuje visoke cene in z izvajanjem dumping eksportov desorganizira svetovni trg.

Komisija pozivlja zaradi tega delavske stranke k

boju za javno kontrolo nad vsemi monopolnimi družbami in nad določitvami cen ob sodelovanju strokovnih organizacij in konsumnih zadrug;

na enak način naj se podrede mednarodni karteli posebnemu mednarodnemu gospodarskemu organu pri Zvezi narodov.

Poglobljenje protekcionizma po vojni je jako mnogo pripomoglo k desorganizaciji svetovnega gospodarstva. Sklepi komisije nalagajo delavskemu gibanju vseh dežel dolžnost, da zahteva od svojih vlad takojšen pristop h konvenciji o carinskem premirju ter primora vse vlade, da prično takoj pogajanja za te konvencije, ki jih je predlagala angleška vlada, po katerih bi se carinske postavke za različne vrste blaga mednarodno znižale.

Tudi deflacijska politika v raznih državah je krizo poostriila. Neenakomerna razdelitev zlata v svetovnem gospodarstvu je med elementi, ki motijo svetovno gospodarstvo. Komisija zahteva: učinkujočo kontrolo vlad nad novčaničnimi bankami, udeležitev zastopnikov delavskih organizacij na vodstvu teh bank, tesno sodelovanje novčaničnih bank, izpremembo BIZ v organ mednarodne kreditne politike, pobjanje izseljevanja kapitala iz dežel, ki so ubožne na kapitalu, ter mednarodno kreditno politiko s ciljem enakomerne porazdelitve zlata.

Desorganizacijo svetovnega gospodarstva povečavajo tudi ogromna plačila, ki jih Nemčija plačuje na račun reparacij svojim upnikom, da jih potem odračunavajo ameriškim Zedinjenim državam kot vojni dolg. Realna vrednost vseh teh plačil se je pa jako zvišala, ker so padle cene blaga. Ta plačila se trajno ne bodo mogla odračunavati drugače kakor v blagu. Plačevanje teh bremen se pa otežkočuje s politiko visokih carin, ki jo vodijo upniške države. Te težkoče krepe tendenco zapravljevega eksporta (v izgubol).

Razveljavljenje ali vsaj znižanje vseh iz vojne izviraajočih plačilnih obveznosti bi bil nedvomno pripomoček, s katerim bi se težkoče svetovnega gospodarstva olajšale.

Ni dvoma, da je javno mnenje tudi v Zedinjenih državah za popust v vojnih dolgovih, toda le pod tem pogojem, če se evropske države odločijo za mednarodno razorožitev.

In neglede na to, je jasno, da politična nemirnost poostriuje gospodarsko krizo ter da more zagotovitev varnega miru le potom mednarodne razorožitve omogočiti ozdravljenje svetovnega gospodarstva. Enakomerna varnost za vse države se ne more doseči z zopetno oborožitvijo razoroženih držav, ampak samo z znatno razorožitvijo še nerazoroženih držav.

Komisija priznava, da kakor vsaka posamezna država, tudi evropska državna skupnost potrebuje ustanovitev nekega mehanizma, ki bo omogočil revizijo nje ustave. Najnujneje pa komisija sviri pred fašističnim imperializmom Italije, češ, da bi taka revizija mirovne pogodbe vrsto držav prisilila k zvezi, ki bi utegnila biti nevarna miru. Kazoč na to nevarnost, kazoč na težko italijansko gospodarstvo in na težke gospodarske posledice po nemških septemberskih volitvah, izjavlja komisija, da je

odprava fašističnih diktatur in stremeljenj po diktaturi predpogoj pomirjenja Evrope, brez katerega ozdravljenje svetovnega gospodarstva ni mogoče.

Komisija se zaveda, da je motnja trgovskih odnošajev s Sovjetsko unijo, s Kitajsko in Indijo tudi vzrok mednarodne gospodarske krize. Zahteva zaradi tega iznova obnovitev normalnih diplomatskih odnošajev in pospeševanje gospodarskih odnošajev vseh držav s Sovjetsko unijo; dejansko podporo pri naporih indijskega in kitajskega delavstva, delavstva v kolonijah, da se izboljša delavski neizmerno slabi življenjski položaj; pa tudi, ker je nacionalna osvoboditev temelj, iz katerega vzniknejo gospodarske in socialne sile, da se podpre borbo za nacionalno osvoboditev teh narodov.

Komisija se ne vdaja prevari, da bi se popolnoma odpravila nezaposlenost z zmago nad kapitalističnim družabnim redom in uvedbo socijalistične družbe ter pozivlja vse strokovne in politične delavske organizacije vseh dežel, da vodijo najenergičnejši boj za cilje mednarodnega delavskega gibanja.

Zedinjene države ne dajo denarja za nezaposlene.

Ameriškim kapitalistom je brezposelni delavec deveta briga.

Parlamentarni položaj v Zedinjenih državah se je zadnje dni poostriil. V beli hiši (predsedništvu republike) in Rdeči križ odklanjata, da bi izdala denar, ki ga je dovolil parlament za nakup živil in obleke za nezaposlene. Celo konservativno krilo demokratov, ki je obljubilo, da bo vlado podpiralo pri proračunu, se ne strinja z vlado in grozi s sabotažo proračunske debate. Voditelj demokratov Robinson je izjavil: »Hoover, ki je zahteval med svetovno vojno od ameriških davkoplačevalcev milijone dolarjev za prehrano Evropejcev, bo vendar uvidel, da mora svoje lastne rojake varovati pred gladom in mrazom.«

Med tem je pa gospodarski odbor reprezentančne zbornice v petek 30. t. m. sklenil z 18 proti 11 glasovom, da ne odobri zneska 25 milijonov dolarjev za nujno pomoč, ki ga je senat prejšnji dan sklenil. Odbor je tudi odklonil predlog, da naj bi predsednik Hoover določil urad, ki naj znesek, katerega se da na razpolago, razdeli.

Delovna kriza v U.S.A.

(Konec.)

V Clevelandu zaposluje neka avtomobilska tovarna 3300 delavcev, medtem ko jih je bilo pred enim letom samo za 200 več. Prostovoljni izstopi in pa smrtni slučaji se ne nadožešajo. Znatna redukcija se ni izvršila. Pet in pol dnevni teden se je uveljavil.

Za stalnost delavskega staleža.

V Filadelfiji se nahaja podjetje, ki je že pred sedmimi leti vse potrebno ukrenilo, da prepreči odpuščenje delavstva v slučaju nastalega nazadovanja kupčije. Družba izdeluje aparate za električno merjenje ter pyrometre. Podjetniki so izjavili, da pri njih velja kot načelo zdravega poslovanja stalnost delavskega staleža. Oni so svoja naziranja tudi uresničili s tem, da so za časa konjunkturalnega nalogali rezerve za zavarovanje proti nezaposlenosti, katere so vključili v prodajne cene. Obenem pa so skrbeli za to, da bi potrebo uporabe naloženega sklada preprečili. Pri visoki konjunkturi so pustili nekoliko ur več delati in ko je nastala kriza, so delali za enkrat za zalogo. Potem se je šele začelo s skrajšanjem dela za nekoliko ur in potem z izmenjajočimi dopusti. Ako je na dopust poslani družinski oče, tedaj dobi 75 odst. svoje plače, ako pa je samec, tedaj 50 odstotkov. Dne 2. decembra 1930 je izjavila omenjena družba, da provedba njenega načrta ne povzroča nikakih težav in da tudi v bodoče ne bo zadela na težave. Družba si je v svesti, da dela zdravo kupčijsko politiko in da to, kar dela, nikakor ne smatra za kako dobroto.

Garantirani mezdní minimum v slučaju skrajšanege dela.

Neka tovarna papirja v državi New York je svojim delavcem garantirala mezdní minimum za slučaj skrajšanege dela. Tudi vodje tega podjetja se zaradi tega ne smatrajo že za filantropce, ampak za praktične kapitaliste. Eden teh gospodov je izjavil: »Mišljenja smo, da naši delavci mnogo boljše delajo, ako ne živijo v večnem strahu pred odpusti.

Smatramo, da vsako zmanjšanje kupne sile prebivalstva škoduje narodu, občini in ne v zadnji vrsti nam samim.« In družba poroča, da se njeni produkcijski stroški vsled njenega postopanja niso zvišali.

V državi New York je neko največje industrijsko podjetje Zedinjenih držav vobče, ki izdeluje električne aparate vseh vrst, udeležilo sledeči načrt: Vsak delavec ali nastavljenec, ki je zaposlen vsaj polovico normalnega časa, plača en odstotek od svoje mezde ali plače v sklad, iz katerega sprejemajo na dopustu se nahajajoči uslužbenci ali delavci go-

tov odstotek svojih rednih prejemkov. Družba je že največjemu delu svojega zaposlenega osebja zajamčila za leto 1931 50 tednov zaposlitve — plačani dopust je v tem vračunan.

Ena največjih milarn Amerike je že pred sedmimi leti mnogim tisočem svojih delavcev zajamčila 48 tednov dela v letu. Ako bi delavci bili nekoliko tednov nezaposleni, tedaj dobe vseeno svojo polno mezdo.

Za to potrebni zneski se kot del produkcijskih stroškov vključujejo v prodajne cene. V kolikor je meni znano, so izdelki omenjene tvrdke skozinsko konkurenčni. Mogel bi število podobnih primerov znatno pomnožiti.

Iz vseh delov države, iz velikanskih tovarn, ki se raztezajo preko celih mestnih delov, kakor tudi iz najmanjših obratov, prihajajo podobna poročila. Kar je enim mogoče, bi moralo biti tudi mnogoštevilnim drugim podjetjem, ki se še kretajo na starih potih trgovske politike. Zdi se, da ni neupravičeno upanje, da ni

več daleč čas, ki bo prinesel v Ameriki sigurnost za delavca in obenem sigurnost ter prosperiteto za industrijo.

Zanimivo je vsekakor to, kar poroča ameriški minister dela, toda še bolj se nam zdi zanimivo, da se ta minister sploh peča s temi problemi, ker nismo od evropskih ministrov tega navajeni, da bi se oni toliko pečali s socijalnimi vprašanji. Pri nas se bo gotovo hitro kdo našel, ki bo rekel: Take stvari so samo v Ameriki mogoče, ne pa pri nas. Pisec teh vrstic pa je trdno uverjen, da so tudi pri nas podjetja, ki bi prav lahko mogla Amerikance posnemati. N. pr. ali ne bi mogla Trboveljska družba od svojega vsakoletnega velikega dobička nekaj žrtvovati v tak fond za časa krize. To podjetje razdeljuje v najslabših časih nad sedemnajst odstotkov čistega dobička med svoje delničarje. Ali se ne bi mogla družba zadovoljiti s polovico te vsote in ostalo polovico pa rezervirati za brezposelne rudarje?

Vrnjena svoboda angleškim strokovnim organizacijam.

Velika Macdonaldova zmaga.

Celi svet je z napetostjo pričakoval izida glasovanja v angleški spodnji zbornici, ki se je vršilo v četrtek, dne 29. januarja. Šlo je za zakon o strokovnih organizacijah. Šlo je za to, da se popravi krivico, ki jo je pred štirimi leti storila konzervativna vlada angleškemu delavstvu. Proti pričakovanju reakcionarjev celega sveta je angleška delavska vlada dobila večino. Četudi ne kdove kako veliko — 277 glasov proti 250 glasovom. V čem obstoja važnost tega glasovanja? Zakon iz l. 1927 je skoraj onemogočal vsak strokovni razvoj in vsako borbo delavstva za zboljšanje svojega materialnega položaja. — Pretnja s stavko, stavkovne straže, da celo mirno prigravljane na štrajk, se je označilo kot nasilje ter je bilo kaznjivo. Ravnotako je bila prepovedana vsaka simpatijska stavka. Tudi je bilo po Baldwinovem zakonu vseni državnim nastavljenecem prepovedano organizirati se v take zveze, ki so včlanjene v strokovne zveze, torej priključene strokovnim komisijam. Pri oddaji občinskih del se ni smelo zahtevati, da mora podjetnik, kateremu se je delo oddalo, spoštovati tarif. Težke kazni so bile predvidene za štrajkajoče občinske delavce življensko važnih obratov. Končno so imele strokovne organizacije staro pravo, inkasirati prispevke za politične organizacije, v kolikor temu niso člani sami nasprotovali. To je bilo z zakonom tudi prepovedano. Skratka: bila je cela vrsta določb, ki jih je nareko-

val strah podjetnikov, strah, da ne bi zopet enkrat prišlo obupano delavstvo do generalne stavke. Bilo je razumljivo, da je morala delavska stranka prej ali slej krivico iz leta 1927 popraviti, kajti bilo je neznosno, da bi še nadalje postojala prepoved dogovarjanja, prepoved simpatijskih stavk, prepoved organiziranja za državne uslužbence, kakor tudi, da bi še nadalje bile strokovne organizacije umetno ločene od delavske stranke. Macdonald pa se pri vsej svoji vztrajnosti vendar ni hotel v tem vprašanju prenehati, kajti znano je, da delavska stranka sama ne razpolaga z absolutno večino v parlamentu in da je tedaj navezana vsaj na en del liberalcev, za katere se pa do zadnjega trenutka ni vedelo, kako se bodo zadržali, kajti v njihovih vrstah so ravnotako podjetniki kot v konzervativnih. Toda Macdonald se je za to zakonsko novelo temeljito pripravil, vse važnejše državne zadeve je preje rešil. Med temi n. pr. indijsko vprašanje in končno je dal nedvomno celemu parlamentu razumeti, da v tem vprašanju ne pozna delavska vlada nobenega pardona in da bo v slučaju, ako bi bila preglasovana, razpustil parlament. To pa ne bi šlo liberalcem v račun, ki od tega parlamenta pričakujejo volilno reformo. Tudi bi se liberalci nakopali še večje sovraštvo pri delavstvu. Brez dvoma je ta zmaga za delavsko stranko in tudi za angleško delavstvo največjega pomena.

Ali si že dobil novega naročnika za „Delavsko politiko“, smatraj to za svojo dolžnost!

Španski diktator o španski diktaturi.

Predsednik španske vlade general Berenguer, ki je z diktaturo nezadovoljen, je izrekel v razgovoru z novinarji med drugim naslednje važne misli:

»Prehajamo od diktature k parlamentarizmu. V sedanjih razmerah mora vlada vesti državo od diktature k ustavni obliki. Zunanja oblika diktature ostaja sedaj le še zato, da poteko volitve mirno. Sklenili smo že, da se bodo vršile parlamentarne volitve 1. marca, senatne pa 15. marca. Volitve so tajne, da pride mišljenje volilcev do izraza. Če je diktatura potrebna, naj bo javna in dejanska. Navidezna demokracija pa bi bila največji politični greh.

Nisem strankar. Moj osebni program je red, monarhija in ustava.

Glede vojaških opozicij in uporov pravi Berenguer: »Vojaštvo nima s politikom nič opraviti in jaz jamčim, da tudi sedaj ne bo imelo z njo nič opravka!«

Parlament dobi nedvomno monarhistično večino. Konstitucionalne skupščine nisem mogel sklicati, kakor so zahtevali nekateri, ker je naša ustava ne pozna. Nihče ne more pričakovati od mene, da bom prekršil ustavo, čeprav imam trenutno v rokah moč in oblast.

Mogoči so izjemni trenutki, ki opravičujejo diktaturo. Toda diktatura kot oblika vladavine ne more nikdar in nikoli ob nobenih razmerah pospeševati blagostanja množic. Jaz osebno sem teoretično in praktično sovražnik vsakršne diktature, pa naj bo vojaška, meščanska ali proletarska. Živimo namreč v stoletju demokracije...

Tako govori španski general, ki je vzgojen vojak.

SODRUG! Ker si strokovno organiziran, je dokaz, da se zavešaš, da si proletarec! Kot zaveden proletarec pa se prav gotovo tudi zavešaš, kakšnega velikega pomena je Cankarjeva družba. Zato si šteje v dolžnost, da si tudi član Cankarjeve družbe in da prepričaš tudi druge, da postanejo člani. Članarino 20 dinarjev plačaj že sedaj ali čimprej. S tem si namreč aktivno pripomogel in pripomoreš, da se Cankarjeva družba hitreje in uspešneje razvija in da bodo knjige letos na višku. Brez denarnih sredstev je vsako delo nemogoče ali pa zelo oteženo.

VLP.

Nečloveška zgodba.

Ko so se razlili po vlažnih stenah kleti prvi žarki vstajajočega jutra, se je zbudil Matevž Trpin iz trdega spanja. Pogledal je v temni kot, na staro, polomljeno posteljo. Tam so moleli iz starih cunj trije bledi, izmozgani obrazi. Nad njimi so se plazile po zidovju črne sence in se skrivale pred medlo svetlobo.

Matevža je zamrzelo. Počasi se je dvignil s slamnatega ležišča, si obul stare, razpadajoče čevlje in stopil v kot k postelji. Mrzel, vlažen zrak se je prelival po kleti, zeblo ga je, trepetal je po vsem telesu in sklepetal z zobmi.

Na postelji je gledalo iz koščenege obličja dvoje velikih oči bolne žene.

— Grem, Mici! ji je govoril. Grem, da vam prinesem kruha, je šepetal in gledal na drobni otroški glavici v cunjah.

Velike snežinke so se premetavale po zraku, mo je stopil skozi ozka vrata predmestne bajte. Blatna je bila cesta, pokrita s sivimi lužami, leden veter je bril pod noge in se zaletaval v obraz. Kruha vam prinesem! Kruha, da ne boste lačni! je govorilo njegovo srce, ko je zavil proti mestu.

Sel je mimo velike hiše z velikimi okni. Razsvetljena je bila in v njej so brneli stroji. Poznal je to brnenje, dobro je poznal te stroje in njih pesem. Saj je nekoč delal pri njih, jih sukal in vodil s svojo roko! Lepo je bilo takrat, čeprav je bilo delo trdo, ure dolge in zaslužek majhen. Človek je vsaj upal, imel je vsaj orožje, da se je lahko boril za boljše in pravičnejše življenje. Gospodarska kriza, o kateri so veliko govorili po vsem svetu, je udarila tudi po njem. Kričali so, da je treba redukcij in zavoljo tega so ga odpustili iz tovarne. Od takrat ne čuti v sebi več moči, za petami mu je beda, ki jo spremljata bolezen in glad.

S počasnimi koraki se je bližal mestu. Srce mu je tolklo: »Kmalu vam prinesem kruha!«

Dolg, železen most se je vzpenjal nad motno reko, ki je rezala mesto v dva dela. Ledena megla je vstajala izpod mogočnih obokov in Trpin je trepetal od neznosnega mraza. Obraz in roke so mu pomodreli, nog ni čutil, kako ga neso preko izbočenega mosta. V želodcu so se oglašali krčji, po vsem telesu se je pretakala slabost. Kruha vam prinesem! Otroci, kruha! Tri dni niste pokusili trde skorjice. Lačni ste! Prinesem vam! Danes, danes...

Ustavil se je na velikem trgu pred rumeno, z napisnimi tablamí obloženo hišo. Pred njo sta stala premrzajena in nenaspana človeška bitja, odeta v cape in stara, povaljana oblačila. Brezposelni! Trpin je stopil med nje kakor brat med brate.

Vrata rumene hiše so se odprla. Topla čakalnica »urada za delo« je kmalu oživela in premrli ljudje so jo kmalu napolnili do zadnjega kotička.

Pretekle so dolge ure in Trpin je še vedno čakal. Sedel je na nizki klopi in gledal mračne sotrpine.

Pomisli! je: »Veliko jih je in preden pridem na vrsto, bo večer. Doma me čakajo, kličejo me: Ata, kruha, kruha!«

Zabliskalo se mu je v glavi. Še so dobri ljudje na svetu! Grem in poprosim jih lepo: »Usmilite se ljudje, človeške ljubezni prosim, kruha za drobne, nedolžne otročiče.« Še je ljubezen na svetu, ne bodo me pahnili od sebe. Povem jim: »Matevž Trpin sem, brezposeln, oče... ne, ne, ne bodo me pahnili od sebe.«

Vstal je in odšel. Noge so se mu upirale, sapa zastajala v grlu. Loveč se po zraku z rokama je stopal onemogel po trgu in mrzel pot mu je oblival čelo: »Kruha vam prinesem, kruha!«

Streslo ga je, kakor bilko v vetru, pred oči mu je stopil črni svet in kakor opotekajoči pijanec se je zgrudil v mehak sneg.

Čez deset minut ga je nezvestnega odpeljal rešilni voz.

Zvečer je lesketalo mesto v mavričnih barvah tisočernih lučk. Padale so na široko gladino široke reke in se potapljale na dno. Po ulicah je šumelo razigrano večerno življenje. V kavarnah, barih, na čajankah in plesih — povsod godba, poskočnost in veselje — povsod razkošje in denar.

V predmestju pa je brlela v mračni kleti petrolejeva svetilka. Na polomljeni postelji, v objemu mokrih in mrzlih sten je ležala groza v treh belih obličjih, v treh obličjih naše bolne družbe: V bedi, krivici in trpljenju.

Dvoje umirajočih otrok je kričalo umirajoči materi:

»Kruha, mati kruha!«

Suh glas je odgovarjal:

»Kmalu pride oče, potrpite!«

Nedolžnost je kričala:

»Mati, kruha! Oče, kruha!«

Prosil je zaman, dokler ni utihnila vsled nemoči.

Pravica in usmiljenje, kje sta? Kam ste jo zakopali? Kje si družba vredna človeškega dostojanstva?

Doma in po svetu.

Dva sprejema na ljubljanskem kolodvoru. V soboto je dospel v Ljubljano osebni zastopnik prezidenta čehoslovaške republike Masaryka. Sprejem na kolodvoru je bil hladno ceremonijalen. Navzoči so bili rektor, podban, zastopniki ljubljanskih Čehov, zastopnik policijske uprave in postajenacelnik. Ljubljanski narodnjaki in nacionalistične mladine ni bilo. — V nedeljo sta se vozila skozi Ljubljano v Zagreb neki filmski igralec in igralka. Ves kolodvorski peron je bil poln zlate meščanske mladine, zlasti ženske. Precej je bilo tudi narodnih dam srednjih let. Ko se je brzovlak ustavil, je vsa množica navalila na vagon, v katerem sta se vozila filmska igralca. Dame so plezale po vagonu, da bi dobile od igralca avtograme. Pri tem so razbile šipo na oknu igralčevega kupeja. Uboji sprevednik je vil roke, kdo bo plačal šipo, ki stane 400 Din. Igralec je moral dati toliko podpišov, da mu je svinčnika zmanjkalo.

Predsednik čehoslovaške republike, dr. T. G. Masaryk, častni doktor ljubljanske univerze. V soboto, dne 31. januarja se je izvršila slovesnost na ljubljanski univerzi, na kateri je bil v zmislu sklepa vseučilišnega senata z dne 6. marca 1930 (ob njegovi sedemdesetletnici) podeljen predsedniku čehoslovaške republike, dr. T. G. Masaryku, častni doktorat za filozofske vede. Slovesnost je vodil rektor dr. Alfred Šerko.

Ministrska vest. Minister za šume in rude, inž. Sernec, je dospel v Ljubljano. Razgovarjal se je tudi s svojimi bivšimi političnimi prijatelji.

Eksplozija v Zagrebu. V petek ponoči se je dogodila v Zagrebu v hiši, kjer ima omladinska organizacija »Mlada Jugoslavija« prostore, v uličnem oknu eksplozija, ki je nekaj razbila. Organizacijo so bili osnovali bivši Radičević omladinci.

Na čajanko v zagrebškem dvorcu je bilo povabljenih 400 gostov, oblastva, vojaški, duhovniški in drugi dostojanstveniki ter meščanstvo.

Pred velikim komunističnim procesom. V Ljubljani je bilo pred daljšo dobo aretiranih večje število oseb po zakonu o zaščiti države. Nedavno so bili trije obtoženi (Kovač, Žužek in Ule) izročeni rednemu sodišču, ostali pa izrednemu v Beogradu.

Urednik »Slovenca« v avdienci pri predsedniku vlade. Dr. Ivan Ahčin, glavni urednik ljubljanskega »Slovenca«, je bil nedavno v daljši avdienci pri predsedniku vlade.

Korupcija v Sloveniji leta 1919. Velimir Bajkić, bivši pomočnik v finančnem ministrstvu, pripoveduje v spominih o pokojnem Veljkoviću tudi naslednji dogodek: Leta 1919 je predlagalo nekaj Veljkovićevih strankarskih prijateljev iz Slovenije, naj bi se nekje ob meji v Sloveniji ustanovila majhna delavnica, v kateri naj bi se brisali jugoslovanski žigi na avstrijskih kronskih bankovcih, ki so bili vzeti iz prometa, in naj bi se ti bankovci spravili čez mejo v neko sosednjo državo, v kateri so takrat še krožili avstrijski kronski bankovci. Kalkulacija je bila zelo povoljna. Država bi imela na tem zelo mnogo zaslužiti. Predlagatelji so bili zelo uporni in so dokazovali, da je velika množina bankovcev bila na isti način vržena v našo državo. Vsi ti napori pa so ostali brezuspešni, ker je Voja Veljković izjavil, da bi bilo to nemoralno delo. — Tudi ta dogodek dokazuje, da se Slovencem ni bilo treba učiti korupcije od Srbov. Sicer pa imajo privatne kupčije s kronskimi bankovci v Sloveniji svojo posebno zgodovino.

Leopold Werzak, bivši predsednik tiskarske organizacije, je stopil v pokoj. Leopold Werzak je bil eden najboljših voditeljev strokovne organizacije. Tiskarske organizacije je predsedoval skoro 25 let ter uvedel v tej dobi izredno dobro disciplino in spoštovanje do organizacije. Njegovo nesebično delo je rodilo najlepše sadove. — Naj počiva, dragi tovariši, še dolgo let, od trudapolnega dela.

Iz ruskega ujetništva po 16 letih. V Sarajevo se je vrnil iz Rusije vojni ujetnik Rade Obučina. Pred 16 leti je bil ujet na ruski fronti. Kesneje je bil dobrovoljec in nato obolev za legarjem. Za povratek je prosil pet let. Ko je dobil dovoljenje, se je vrnil preko Poljske v Jugoslavijo. Doma je našel živega svojega starega očeta.

Starhemberg je odložil mandat v dunajskem parlamentu, da bi na ta način preprečil popolni razpad heimwehra in si ohranil v njem vsaj še trohico vpliva, kar se mu pa kljub temu ni posrečilo, ker je večina heimwehrovcev, pod vodstvom dr. Steidleja in majorja Feyja, izstopila iz enotne organizacije in ustanovila neodvisno heimwehrovsko organizacijo, ki stoji, poleg tirolskih in vorarlberških, pod vplivom krščanskih socijalcev. Radi neizbežnega razpadanja je izstopil iz heimwehra tudi general Lustig-Prean, ki je bil že od leta 1920 vojaški vodja heimwehrovcev.

126.000 brezvercev v Pragi. Ljudsko štetje v veliki Pragi je pokazalo sledečo sliko: Celokupno prebivalstvo šteje 848.453 oseb. Po narodnosti se prebivalstvo deli takole: 778.408 Čehov, 41.453 Nemcev, 6731 Židov. Bolj zanimiva slika je glede verstva: Rimokatoličanov je 496 tisoč, brezkonfesionalcev 126.000, pripadnikov čehoslovaške narodne cerkve 133.000, protestantov 36.000, židovski veri pripada 35.000, ostanek pa raznim verskim sektam.

Razstava modernih stanovanj v Pragi. Zveza čehoslovaških arhitektov je kupila »Na Babř«, praškem predmestju, zemljišče v izmeri 9000 sežnjev, na katerem bo zidala 45 družinskih hiš svojim članom. Te hiše bodo predstavljale najnovejšo pridobitve na polju moderne in higijske stanovanjske kulture. Graditi bodo začeli že ta mesec, tako da bo cela kolonija koncem avgusta gotova, nakar bo do oktobra proti avstopni dostopna širšemu občinstvu, da se seznani z moderno stanovanjsko kulturo.

Praška mestna občina za stanovanja in javne mestne naprave. Praška mestna občina bo v tekočem letu zgradila 9 velikih stanovanjskih hiš, vsako za 2 milijona Kč. — Istočasno je najela posojilo 70 milijonov Kč. pri centralni banki čeških posojilnic. Od te vsote se bo porabilo 19 milijonov za vodne zgradbe, 14 milijonov za kanalizacijo, 12 milijonov za šolske zgradbe, 10 milijonov za ceste in 7 milijonov za mostove.

General — generalni direktor rumunskih državnih železnic. Poveljnik gorske brigade lovcev, general Mihael Jonescu, je bil imenovan za generalnega direktorja rumunskih drž. železnic.

Rudniška katastrofa na Škotskem. V četrtek pozno zvečer se je dogodila v premogovniku Haig grozovita eksplozija, pri kateri je ponesrečilo okoli 40 rudarjev. Ob nesreči je bilo okoli 200 mož v jami. Nesreča je nastala, ker so vdrlili vnetljivi plini v jamo in je eksplozija nastala ravno ob izmeni sihta. V isti jami je ponesrečilo tudi leta 1922 390 oseb.

Kitajski »komunistični« vstaši so ubili nekega generala vladne vojske in dva brigadirja.

Več od raka kakor od tuberkuloze. Pruski minister za zdravstvo je v državnem zboru izjavil, da je lasko leto umrlo na Pruskem 10.000 ljudi več za rakom kakor za tuberkulozo.

Proces proti düsseldorfskemu »vampirju« Petru Kürtenu, ki je baje 27 žensk spolno zlorabil in potem ubil, se bo začel koncem februarja. Dostop k razpravam bodo imeli samo novinarji.

Zlati rudniki na luni. V Lyonu se je moral pred sodnikom zagovarjati nek mlad človek, ki je v neki kavarni prodal kmetu Jeanu Marcellu 3 iohne svojega zemljišča na luni, ki mu je bilo baje od Društva narodov dodeljeno, in na katerem se nahajajo baje bogate žile suhega zlata. Kmet mu je plačal za tisti kos zemljišča na luni 30.000 frankov. Ko pa bi se imela drugi dan z raketo odpeljati na luno, ni bilo mladega človeka od nikoder; po dolgem času ga je policija vendar izsledila.

Atentat na ekspresni vlak Wien — Paris. Na ekspresni vlak, ki vozi med Dunajem in Parizom, je bil v

Važna seja centralne uprave Ujedinjenega saveza železničarjev

v Mariboru. — Splošna gospodarska kriza in železnice. — Reorganizacija saveza in priključitev poštarjev.

Plenarna seja Ujedinjenega saveza železničarjev Jugoslavije se vrši dne 8. in 9. februarja 1931 v Mariboru (dvoriščni prostori gostilne »Pri Roži«, Koroška c. 3). Seja se prične ob pol 9. uri. Dnevni red obsega naslednje točke:

1. Poročilo centralnega in oblastnih tajnikov, poročilo blagajnika in nadzorstva, debata k poročilom in razrešnica za preteklo leto.

2. a) Splošni gospodarski položaj in železnice. b) Nastavljeni in njih zahteve. c) Delavci in njih zahteve.

3. a) Sprememba pravil in pravilnikov saveza. b) Razprava o ustvaritvi transportne federacije.

4. Savez, kulturne organizacije in združništvo.

5. Samostojni predlogi.

soboto zvečer ob 23. uri v bližini postaje Rekawinkel na Spodnjem Avstrijskem izvršen atentat. Neznani zlikovci so pritrdili na tračnice šest centov težak kos železa in bi se gotovo zgodila strašna nesreča, če ne bi bil strojevodja opazil ovire pravčasno in lokomotivo še v zadnjem trenutku zavrl tako, da so skočila s tira samo sprednja kolesa lokomotive. Opazilo se je, da so atentatorji pripeljali tisto železo s tovornim avtomobilom na lice meta, in so najbrž na ta način hoteli izropati vlak. Na istem mestu so pred tremi leti našli, da bo bile tračnice odvitve in razkrečene, očitno z istim namenom.

Albanski kralj Zogu ni smrtno bolan. Na Dunaju so namreč ugotovili, da ima kralj Zogu samo zastrupljenje z nikotinom, ker kadi preveč cigaret. Albanski parlament mu je na ta izid zdravniške preiskave poslal vdanostno brzojavko na Dunaj.

Proti vojni s plini je v nekem dunajskem dnevniku objavil znani pacifist, oberst Emil Seliger, pomemben članek, v katerem apelira na vse človeštvo, naj zastavi vse svoje moči proti nameram brezvestnih vojniških spekulativov, ki se ne pomišljajo, na barbarski in zločinski način uničiti v bodoči vojni vso kulturo bele rase. On pravi: Vojna uporaba plinov proti nezaščitenemu civilnemu prebivalstvu nasprotne države je pod vsakimi pogoji najnižjokrajši zločin.

Norveški tovorni parnik »Ulv« se je pri Nord Fjördu vsled silnega viharja 20. januarja potopil. Posadka — 17 mož — je utonila.

Al Capone — gospodar Chicaga. Albert Brunkner, član varnostnega odbora v Chicagu, je izjavil, da ima zloglasni poglavar čikaških banditov, Al Capone, 6000 uradnikov podkupljenih in da je med sodniki v Chicagu 80% zločincev.

Slavnostno vino pomešano z bakreno galico — 24 oseb v smrtnem boju. V nekem mestecu v pokrajini Benevento so imeli te dni gostijo. Ženinova mati je svojemu sinu do poslednjega časa nasprotovala, da bi vzel svojo izvoljenko, toda vse ni nič pomagalo. Zato je starka sklenila, na drug način priti do cilja. Navidezno se je vdala ter pripravljala gostijo sama. Na dan poroke je goste pri mizah porazdelila, da so sedeli ločeno ženinovi in nevestini sorodniki. Proti koncu, ko so bili gostje že prav židane volje, je ženinova mati prinesla iz kleti takozvano slavnostno vino, v katerega pa je preje primešala precejšnjo množino bakrene galice. Vino je gostom sama natočila in sicer zastrupljeno nevesti in njenim sorodnikom. Takoj potem, ko so gostje omenjeno vino popili, so popadali po tleh in 24 oseb se je zvižalo v smrtnih bolečinah. Zastrupljenec so takoj na to spravili v bolnišnico in oblastvena komisija je izvršila preiskavo, na podlagi katere so zastrupljeno vino aretirali. Orožniki so jo komaj obranili, da jo ni ljudstvo linčalo.

Kaznovana kraljica lepote. Pri lepotni konkurenci za »Miss Turčija« je bila kot najlepša Turkinja izbrana carigradska učiteljica Nashid Safet Hanam. Par dni na to je pa dobila od prosvetnega ministrstva odlok, da je radi udeležbe na lepotni tekmi iz službe odpuščena.

Maribor.

Ustanovitev podružnice društva »Ogenj« za moderno sežiganje mrličev v Mariboru. Pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice društva »Ogenj« v Mariboru sklicuje za četrtek, dne 5. februarja 1931 ob 8. uri zvečer v salonu hotela »Pri zamorcu« zborovanje idejnih pristašev gibanja za sežiganje mrličev. Vabljeni so vsi, brez razlike spola, konfesije in stanu. Zborovanja se udeležijo tudi podpredsednik zagrebske podružnice, prof. dr. Zavrnik.

Proračun ljubljanske mestne občine predvideva za javne gradbe in ceste 27 milijonov dinarjev, od tega je samo za tlakovanje in asfaltiranje mestnih ulic in cest določenih 17 milijonov. Cela dva kilometra dolga in široka Bleiweisova cesta bo na novo tlakovana z granitnimi kockami, enako Masarykova do Martinove ceste, Knafleja, Bethownova in Gledališka ulica bodo asfaltirane in tako dalje. Kaj pa Maribor? A, tukaj pa tega ni treba, naše ulice so davno že vse asfaltirane. Če kdo reče, da z blatom, je ničvreden obrekovalec »Jugoslovanskega Merana«. Prah je pa božji dar, od njega se še ni nihče nalezl tuberkuloze. Kdor drugače misli, naj si pogleda tisti kup granitnih kock na Glavnem trgu, ki že tri leta tam leže. Če ne bi bile vse ceste tlakane, bi jih mestni očetje gotovo že kam spravili, tako pa čakajo menda javne dražbe. Mogoče jih kupi Ljubljana? V Ljubljani so imeli nekoč župana, ki je, če je kdo tožil čez sneg in blato, dejal: »Bog ga je dal, Bog ga bo vzel, njegovo ime bodi češčeno.« Pravijo, da je že davno umrl, jaz pa vem, da se je preselil v Maribor.

Občni zbor podružnice »Prijatelja Prirode« v Mariboru. Minulo nedeljo se je dopolnje vršil v gostilni Rozman občni zbor turističnega društva »Prijatelj Prirode«. Poleg številnih udeležencev iz Maribora, so občnemu zboru prisostvovali tudi s. dr. H. Tuma za ljubljansko podružnico, s. Jurjevec za trboveljsko podružnico, s. Hamerschmied iz Zagreba pa za centralo. Številne druge podružnice so poslane občnemu zboru brzojavne pozdrave. Kmalu po napovedani uri je predsednik s. Pelikan otvoril občni zbor, pozdravil navzoče in podal kratko poročilo o delovanju društva v minulemu letu. Nato je sledilo poročilo tajnice s. Nekovarjeve, blagajnika s. Reicherja, oskrbnika s. Drekslerja, za foto-sekcijo je poročal s. Stropnik, za zimske-sportni odsek s. Zupan, za voditelje pa s. Brosche. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da je društvo v minulemu letu živahno delovalo. Priredilo je nešteto izletov in se uspešno udeleževalo na polju vseh panog, ki spadajo v delokrog turističnega sporta. Starem odboru gre torej vse priznanje za njegov trud in požitvovalelo delovanje, kar je tudi občni zbor ob razrešnici, ki je bila predlagana po članu nadzorstva s. Pratesu, z zadovoljstvom ugotovil. Druga točka dnevnega reda je bila izpolnjenja s predavanjem s. dr. H. Tuma o pomenu alpinizma. V globoko zasnovanem govoru je predavatelj navzočim živo prikazal lep in plemenit namen »Prijatelja Prirode« in alpinizma sploh. Zlasti zanimiva so bila izvajanja drugega dr. Tume, ko je govoril o lepoti planin in narave, o utisih, katere si je govornik pridobil kot dolgoletni in prvi slovenski turist. — Predavatelj je za svoja izvajanja žel dolgotrajno odobravanje. Nato je bil izvoljen novi odbor, katerega tvorijo po večini lanskoletni odborniki, in sicer: ss. Pelikan, Nekovarjeva, Reicher, Dreksler, Brosche, Perše, Zupan, Stropnik, Angleitner, Stančar, Jožica Gustin, Dobaj, Stržina, Zieser, Kokoli, Seifert, Mulec, Beigot, Premušak, Skrinjar, Žizek, Minodraž, Ružič, Kneser, Gregorčič. — Končno je še društveni orkester zaigral par komadov, ki so bili prav dobro podani. Želim »Prijatelju Prirode« uspešno delovanje in razvoj, mariborskemu delavstvu pa priporočamo, da pristopa v njegove vrste v čim večjem številu.

»Svoboda.« V sredo, dne 4. febr., ob 8. uri zvečer zanimivo predavanje v društvenih prostorih; predava prof. Teplý. — Odbor.

V stranskih ulicah cenejše kupujete, nego v prometnih. Kupujte v trgovini Ljudske tiskarne, Slomškov trg 6, da se o tem prepričate.

Celje.

Javna borza dela. Ponujeno delo moškimi: 2 konjskima hlapcema, 1 hlapcu za govejo živino, 1 majarju-kravarju, 10 rudarjem, 1 vodovodnemu inštalaterju, 1 mojstru za izdel. kovino-meden. izdelkov, 2 mizarjema, 2 kolarijema, 2 hotelskima slugama, 2 predlicema in kodralcema žime, 2 prodajalcema peciva, 11 vajencem. — Ženskimi: 30 kmečkimi deklam, 3 natakarkam, 1 kavarniški kuharici, 2 kuharicama, 11 služkinjam, 1 sobarici, 2 gospodinjama, 2 varuškam, 1 postrežnici.

GLASBENO DRUŠTVO ŽELEZNIČARSKIH DELAVCEV IN USLUŽBENCEV V MARIBORU

priredi dne 7. februarja 1931 v dvorani UNION

VELIK ŽELEZNIČARSKI PLES

Godba pod vodstvom kapelnika gosp. Schönherrja. — Začetek ob 20. uri. — Konec zjutraj.

Trbovlje.

Redni občni zbor podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije se vrši dne 22. februarja 1931, ob 9. uri dopoldne v prostorih »Delavskega doma« s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo predsednika, tajnika in blagajnika; 3. revizijsko poročilo; 4. volitev novega odbora; 5. organizacija; 6. razno. — Dolžnost članov je, da se občnega zbora vsi do zadnjega udeležijo. — Odbor.

Podružnica »Prijatelj Prirode« priredi v sredo, 4. febr. t. l., ob 6. uri zvečer skioptično predavanje: Julijske Alpe. Predava s. dr. Tuma. — Vabljeni vsi prijatelji, ki se zanimajo za planinstvo. — Odbor.

Zalog.

Za neveste mešetarj. Iz naše oddaljene sosesčine nam poročajo: Je že tako, da je predpustni čas, čas ženitev. Ženi se staro in mlado. Saj je zakon po krščansko-katoliškem obredu edinstvena zveza med ženo in možem, ki dovoljuje skupno življenje, četudi brez prave harmonije. Primeri se tudi, da ima dekle izpod slamnate strehe snubača celo v njeni odsotnosti. To pa ne igra nobene vloge. Saj sta oče in mati kompetentna mešetarja in razpečevalca svojega živega blaga. Hoteč zasnubiti svojo oboževanko, se je lepega predpustnega dne popoldan napotil fantič v vas, kjer stoji hišica, v kateri prebiva precej številna družina. Prišedši na dvorišče, je naletel na očeta, majhnega, suhljatega možakarja, ki je bil pravkar prihajal iz drvarnice, ter si brisal umazane roke ob hlače. »Dober dan,« ga je nagovoril prišlec. Ko se mu je predstavil, mu je že tudi izrazil željo, da bi rad govoril z njim in njegovo ženo. Takoj je bilo vse tu. Možakar poln revmatizma, je hitel iskati svojo ženo ter ji naznanil, da hoče neki gospod govoriti z njo. Bili so že triperesna detelji in so lahko začeli. Obotavljajoč je spregovoril snubač nekaj oprtinskih besed in takoj prišel k stvari. On je snubil, tast in tašča sta mu pritrjevala, sosed pa je v dolgih požirkih praznil kozarce. Pa so zasnubili hčer. Samo precej po fevdalno! Kar v njeni nenavzočnosti, brez njene vednosti in pripravljenosti. Pa kaj bi tisto? Saj sta oče in mati sklenila. Ko

sklepajo kupčijo za kravo, si jo prej ogledajo, predno sklenejo. Žensko pa hočejo prodati v njeni odsotnosti. Vprašanje je le, ali smo v dvajsetem, ali v šestnajstem stoletju? Čudne so take dogodivščine v času, ko se ves svet bori za enakopravnost ženske, tisti pa, ki se čutijo zavedne delavce, so pa v dejanjih še popolni fevdalci ter hočejo sami odločiti o usodi ženske, bodisi svoje hčerke ali svoje bodoče žene. In končno: Ali ima n. pr. človek — oče, ki je nedavno kričal okoli, da niso to več njegove hčere ker so ostrižene, jim rezat klobuke, katere so si morale težko prislužiti z celodnevno delom, med tem, ko je on popival v gostilni, prihajal v rožah domov, jih psoval in pretepal, sploh kakšno pravico razpolagati z rokami svojih hčerk? Seveda je po končani kombinaciji zakona oče na vso moč hvalil svojega namišljenega svaka, katerega niti ne pozna. Mladenec pa, če misli, da s korakom pred očeta in z par litri vina pridobi naklonjenost srca, se temeljito moti. Ker edini pravi in kompetentni faktor je tu dekle, ki bo odločalo o svoji usodi in zakonski sreči.

Kulturni pregled.

Ljudske knjižnice na Čehoslovskem. Čehoslovaško prosvetno ministrstvo je izdalo statistiko o stanju javnih občinskih knjižnic v območju cele republike, s stanjem od začetka lanskega leta. Po tej statistiki je bilo koncem leta 1929 v republiki 16.168 javnih občinskih knjižnic, in sicer 7.966 čeških, 2.804 slovaških, 3.354 nemških, 622 madžarskih, 348 rusinskih in 74 poljskih. Vse knjižnice skupaj so imele 6.334.319 knjig. Izposodilo se je 961.769 osebam 14 milijonov 899.798 knjig. Na izposojnini se je kasiralo 19.365.524 Kč. Število knjig se je zvišalo v poslovnem letu za 289.000, izposodilo se je 300.000 knjig in kasiralo 1.500.000 Kč. več kakor prejšnje leto. Da se je omogočilo čitanje ljudem tudi v najmanjših in najbolj odročnih vaseh, so se ustanovile za posamezne okraje posebne potovalne knjižnice, ki se vozijo na posebnih vozovih iz kraja v kraj. Dosedaj je ustanovljeno 56 takih potovalnih knjižnic s 50.000 knjigami.

Zanimivo je, da čitajo Nemci mnogo več znanstvenih knjig, kakor Čehoslovaki in štejejo nemške knjižnice 14 odstotkov znanstvenih knjig, čehoslovaške pa samo 5 odstotkov. Država podpira te knjižnice s kupovanjem knjig, občine jih pa podpirajo v organizatoričnem pogledu.

„Prijatelj prirode“.

»Prijatelj Prirode« v Zagrebu so imeli dne 1. t. m. svoj redni občni zbor, na katerem je predsednik Weiss poročal o zelo uspešnem razvoju tega delavskega združenja v prejšnjem letu. Ustanovljene so bile 4 nove podružnice in je vseh sedaj 15.

Turistično društvo »Prijatelj Prirode«, podružnica v Ljubljani. Podružnica turističnega društva »Prijatelj Prirode« v Ljubljani prav lepo napreduje. Ima že preko 120 članov, po večini sami privatni nameščenci in ročni delavci, predvsem kovinarji. Ker so pravila podružnice potrjena za delovanje na področju cele dravske banovine, lahko postane član te za delavstvo tako velevažne organizacije vsak, ne glede kje biva. Zato

se priporoča, da se zaenkrat po drugod v Sloveniji ne ustanavlja podružnice, temveč pristopi vsak kot član k podružnici Ljubljana. Parola vseh delavcev in nameščencev naj bo: vsi v turistično društvo »Prijatelj Prirode«.

Radio.

Praktičen nasvet beremo v zanimivem nasvetu nekega italijanskega radio-amaterja. Gre mu zato, da se olajša študij tujih jezikov po radiu. V ta namen naj se izdajajo mesečni zvezki, ki bi prinašali v prvi koloni tekst tujega jezika, ki se poučuje, v drugi koloni dobesedni prevod, v tretji pa korektni prevod. Ti teksti naj bi splošno veljali povsod in naj bi tudi ti zvezki imeli mednarodno značaj. Nemčija, oziroma njeni tozadevniki merodajni činitelji naj bi preskrbeli za nemške tekste, Italija za italijanske itd. Te tekste bi brali in uporabljali vsi vodje jezikovnih tečajev pred mikrofonom. Razbremenjeni bi bili radijski listi, uvedel pa bi se tudi enoten sistem v jezikoven pouk tako velikanske šole, kakršna postaja radio.

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni** 14 karatno originalno ameriško

zlato nalivno pero ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« svet. Naroča se Administration der »Radio« welt, Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, zanimive slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki
Marija Sieber,
Maribor, Glavni trg 14, proja Gosposka 9.

ČITAJTE!

socijalno dramo Rudolfa Golouha
KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socijalno dramo.

ELEKTROMEHANIČNA DELAVNICA

M. TRABI

Maribor, Vodnikov trg 3, Tel. 2702

Popravlja vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Posesniki avtomobilov in motornih koles, pozor!

Kupujem že rabljeno

pneumatiko,

avtomobilnih in motornih koles, v vsaki množini, po najvišjih dnevnih cenah.

JUSTIN GUSTINČIČ,

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14

V tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. — Oglejte si izložbe.

Naročajte

novi izšli knjige

„Taškent“
kruha bogato mesto

od Aleksandra Neverova. Prevod preskrbel I. Vuk. Knjiga je lepo opremljena v kartonskih platnicah in stane 17 Din, v platno vezana 28 Din. Dobi se pri založništvu mesečnika »Svoboda« Ljubljana in v vseh knjigarnah.

Hitro se en zvezek!

od Papirnice
Ljudske tiskarne
Slomškov trg 6

VESELI KARNEVALSKI VEČER

Pevsko in glasbeno društvo »Grafika« v Mariboru priredi

dne 7. februarja 1931 v gostilniških prostorih 8. Špurske (Dvorana kino) v Studenih. — Miske dobrodošle. — Začetek ob 20. uri. — Vstop prost.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Rotovški trg štev. 6.

Posojila dajemo po ugodnih pogojih!

Vloge obrestujemo po 7%
proti trimesčni odpovedi.